

**UCHWAŁA NR XXVII/161/2021
RADY MIEJSKIEJ w Wąchocku
z dnia 1 marca 2021 r.**

**W sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218) Rada Miejska w Wąchocku uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjąć Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Wąchock.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Wąchocku

mgr Adrian Malinowski

UZASADNIENIE

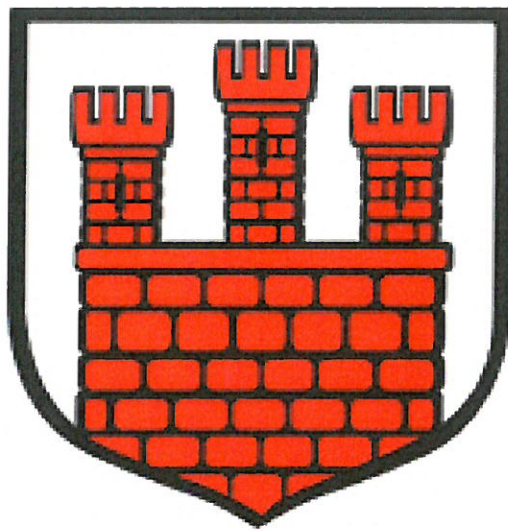
Zgodnie z treścią art. 6 ust.2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj: Dz.U. z 2020r. poz. 218) do zadań własnych Gminy należy m.in. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Głównym celem programu jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie, zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc oraz zapewnienie pomocy ofiarom przemocy.

Wobec powyższego przyjęcie uchwały jest uzasadnione.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Mąchocku

mgr Marian Malinowski

Załącznik do uchwały nr 4
XXVII/161/2021
Rady Miejskiej w Wąchocku
z dnia 1 marca 2021 r.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2021-2025**

Wąchock 2021

Spis treści:

Wprowadzenie.....	2
1. Kontekst prawno-programowy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	4
2. Skala zjawiska przemocy w Gminie Wąchock	7
3. Zasoby instytucjonalne i organizacyjne systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Wąchock	9
4. Cele działania i oczekiwane rezultaty działań	11
5. Monitoring i ewaluacja programu	15
6. Źródła finansowania	15

Wprowadzenie

We współczesnym świecie przemoc jest powszechnie obecna. W sposób bezpośredni lub pośredni dotyka wielu osób, epatują ją media, zawierają ją gry komputerowe. Dla niektórych ludzi stanowi metodę rozwiązywania konfliktów, dla innych sposób na pokazanie swojej przewagi, uzyskanie dominacji czy osiągnięcie celów.

Przemoc definiowana jest jako: „intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody” Szczególny jej przypadek stanowi przemoc w rodzinie – przede wszystkim z tego względu, że zachodzi pomiędzy bliskimi sobie osobami, stając się niejednokrotnie elementem ich codziennego życia.

Według definicji ustawowej zawartej w **art. 2 pkt 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz.U. 2020 poz. 218)**, przemoc w rodzinie

oznacza jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny (osób najbliższych lub innych wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

O przemocy w rodzinie można mówić wtedy, gdy wykazuje się następującymi cechami:

- ma charakter intencjonalny co oznacza, że działania sprawcy są świadome i celowe, służą uzyskaniu kontroli i bezwzględnego posłuszeństwa;
- jest rodzajem relacji, charakteryzującej się przewagą sprawcy nad ofiarą, przy czym ta przewaga może mieć charakter psychiczny, fizyczny, ekonomiczny, społeczny czy kulturowy oraz sprzyja poczuciu bezkarności sprawcy i zarazem bezradności ofiary;
- jest relacją, w której sprawca podejmując działania lub zaniechując ich narusza prawa i dobra osobiste ofiary, takie jak prawo do szacunku, ochrony zdrowia czy kontaktów z rodziną;
- powoduje szkody fizyczne i psychiczne oraz wywołuje cierpienie u osoby doznającej przemocy.

Na przemoc w rodzinie można spojrzeć z różnych perspektyw. Z punktu widzenia prawa stanowi ona przestępstwo. W świetle artykułu **207 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U 2020 poz. 1444)** znęcanie się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Jeżeli ofiarą znęcania się jest osoba nieporadna ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny to wymiar kary wynosi od 6 miesięcy do 8 lat, a w przypadku szczególnego okrucieństwa za ten czyn przewiduje się karę pozbawienia wolności od roku do 10 lat. W świetle kodeksu karnego, jeżeli następstwem znęcania się jest targnięcie się na życie przez ofiarę to wymiar kary pozbawienia wolności zwiększa się do przedziału od 2 do 12 lat.

Perspektywa moralna ukazuje przemoc jako krzywdzenie słabszego i z tego punktu widzenia jest złem moralnym. Główne sankcje będą w tym przypadku polegać na potępieniu ze strony członków społeczeństwa. Psychologiczny aspekt obejmuje natomiast bezradność i cierpienie ofiary, a także odsłania mechanizmy wewnętrzne sterujące przemocą i procesy interakcji, zachodzące między sprawcą i ofiarą.

Perspektywa społeczna wskazuje na obyczaje i postawy, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać oraz na zaangażowanie sił społecznych oraz wpływ na sprawy publiczne.

Przemoc w rodzinie może przyjmować różnorodne formy. Są to w szczególności:

- 1) **przemoc fizyczna** – zwrócona przeciwko fizyczności człowieka, niosąca ryzyko uszkodzenia ciała poprzez takie zachowania jak np.: popychanie, potrząsanie, policzkowanie, kopanie, duszenie, bicie, rzucanie w kogoś przedmiotami, przypalanie, topienie;
- 2) **przemoc psychiczna** – zmierzająca do poniżenia ofiary, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości; obejmuje wszystkie działania (z wyjątkiem użycia siły fizycznej), służące obniżeniu poczucia własnej wartości, wywołaniu stanów lękowych i zaburzeń osobowości oraz zahamowania procesu osobistego rozwoju, takie jak np. szantaż emocjonalny, manipulacja, śledzenie, nękanie telefonami, wysyłanie anonimów, nagabywanie;

- 3) **przemoc seksualna** – polega na zmuszaniu ofiary do jakiegokolwiek formy aktywności seksualnej, a także na zachowaniach sprowadzających ją do roli obiektu seksualnego, poprzez np. niechciane dotykanie, szczygnięcia, klepanie, żarty i gesty upokarzające seksualną naturę drugiej osoby;
- 4) **przemoc ekonomiczna** – obejmuje działania służące ograniczeniu swobodnego dysponowania pieniędzmi i własnymi dobrami bądź dostępu do dóbr wspólnych; może polegać np. na odbieraniu pieniędzy, kontrolowaniu wydatków, zmuszaniu do proszenia o pieniądze czy uniemożliwianiu podjęcia pracy.

Wśród innych form przemocy można wskazać także zaniedbanie, polegające na nie zaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych osoby; przemoc symboliczną, czyli narzucanie sposobu rozumienia rzeczywistości oraz cyberprzemoc, czyli przemoc z użyciem nowoczesnych technologii, najczęściej telefonów komórkowych i internetu.

Stosowanie przemocy przez jednego z członków rodziny destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego. Jej skutkiem mogą być nie tylko bezpośrednie szkody w sferze zdrowia fizycznego i psychicznego, ale także długotrwałe negatywne konsekwencje dla rozwoju dzieci. Specyfika tego zjawiska powoduje, iż jest ono trudne do rozpoznania. Niejednokrotnie ofiary trzymają je w tajemnicy, m.in. ze względu na związek emocjonalny ze sprawcą, obawę przed ostracyzmem społecznym, brak wiary w możliwość zmiany sytuacji czy traktowanie problemu jako prywatnej sprawy rodziny. Z powyższych względów trudno określić, jak duża jest skala przemocy w rodzinie w Polsce.

Niemniej z sondażu przeprowadzonego na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych wynika, że co siódmy Polak (14%) był w 2014 roku świadkiem przemocy w rodzinie, jednak tylko dwie na pięć osób zgłosiło ten fakt odpowiednim instytucjom. Badanie zlecone przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w 2019 roku wskazuje natomiast na to, że aż 57% Polaków doświadczyło przynajmniej jednej z form przemocy, przy czym na pierwszym miejscu uplasowała się przemoc psychiczna, której doświadczyło 53% ankietowanych, natomiast przemoc fizycznej – 23%.

Niniejszy dokument pn. *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025* został opracowany, aby zwiększyć efektywność wysiłków podejmowanych przez lokalne służby społeczne, zarówno publiczne (np. ośrodek pomocy społecznej) jak i niepubliczne (np. stowarzyszenia), bez względu na stopień ich sformalizowania (instytucje, organizacje społeczne, grupy samopomocowe itp.).

Program składa się z dwóch zasadniczych części: diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Wąchock oraz założeń wdrożeniowych, służących rozwiązywaniu problemu przemocy w rodzinie, które łączą interdyscyplinarne procedury, metody i narzędzia stosowane na różnych poziomach: profilaktyki, interwencji, terapii i kompensacji.

Nieodzownym ich elementem jest rozwój współpracy pomiędzy podmiotami tworzącymi gminny system pomocy i wsparcia, ponieważ bez współdziałania osób, instytucji i organizacji nie będzie możliwe osiągnięcie efektu synergicznego wzmacniającego cele i oczekiwane rezultaty programu.

1. Kontekst prawno-programowy przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Istotność problemu przemocy, który silnie negatywnie wpływa na funkcjonowanie osób oraz całych rodzin nim dotkniętych, znajduje swoje odzwierciedlenie w polskim ustawodawstwie.

Zadania państwa w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar mają swoje źródło w *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.* W świetle jej art. 18: „Małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej”, natomiast zgodnie z art. 71 ust. 1 „Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.”

Wyjątkowej ochronie Rzeczypospolitej Polskiej podlegają ponadto prawa dzieci, albowiem, każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją” (art. 72 ust. 1).

Uregulowania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie znajdują się w szeregu ustaw, wśród których należy wymienić w szczególności ustawy:

- z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2019 poz. 1507);
- z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2020 poz. 821);
- z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2019 poz. 2277);
- z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1444);
- z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. 2020 poz. 30);
- z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (t.j. Dz.U. 2020 poz. 523);
- z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. 2020, poz. 1359).

Kluczowym aktem prawnym jest cytowana wcześniej ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Określa ona zadania różnych organów państwa, w tym jednostek samorządu terytorialnego, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także wobec osób ją stosujących. Już preambuła ustawy wskazuje, że „władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności”.

W świetle art. 6 ust. 2 te same ustawy do zadań własnych gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach nią zagrożonych;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływania na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, zgodnie z art. 9 ww. ustawy, organy administracji rządowej i samorządowej współdziałają z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi. Mogą m.in. zlecać realizację zadań określonych w ustawie z zastosowaniem trybu przewidzianego w *Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1057).

Zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie gmina realizuje w szczególności poprzez zespoły interdyscyplinarne, powoływane przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. W ich skład wchodzi przede wszystkim przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi; mogą to być również prokuratorzy lub przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania zaplanowane w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz

ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a jego zadaniem jest, w świetle art. 9b ustawy, integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, głównie poprzez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Do ich zadań należy przede wszystkim opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych jej wystąpieniem, a także dokumentowanie działań podejmowanych wobec tych rodzin oraz ich efektów. Istotne w zakresie uregulowań prawnych w obszarze przeciwdziałania przemocy jest określenie w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie procedury „Niebieskie Karty”, w oparciu o którą podejmowane są interwencje w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą, bez konieczności uzyskania zgody tej rodziny (art. 9d). Obejmuje ona ogół czynności, podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Szczegółowe zasady jej stosowania zawiera *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”* (Dz. U. 2011 nr 209 poz. 1245). Zarówno w pracy zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych, jak i samym stosowaniu procedury „Niebieskie Karty”, nieodzownym czynnikiem, wykraczającym poza uwarunkowania ustawowe, jest komunikacja i współpraca międzyinstytucjonalna, służąca sprawnej diagnozie oraz skutecznemu działaniu.

Obok uregulowań prawnych, które wytyczają ramy możliwych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, należy również uwzględnić założenia dokumentów strategicznych i programowych różnych szczebli, wskazujących główne cele i kierunki polityki społecznej w tym obszarze. Rok 2020, w którym opracowywany jest niniejszy Program, to rok końcowy obowiązywania *Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020*. Jego cele są jednak na tyle uniwersalne i wykraczają poza wskazany horyzont czasowy, że warto je przytoczyć w kontekście programowych uwarunkowań przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Główny cel Programu stanowi bowiem „Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce”

Jest on realizowany poprzez cztery cele szczegółowe:

- 1) zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- 3) zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 4) zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Problematykę przemocy w rodzinie zawiera również *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Wąchock*, której jednym z nadrzędnych celów jest:

- diagnozowanie problemów, punktów zapalnych oraz przyczyn, mających na celu zapobieganie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach skorzystania z pomocy w środowisku lokalnym
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie

Szczególony nacisk kładzie się na rozwój profilaktyki , jako skutecznej formy pomocy w sytuacjach, gdy w rodzinie nie występuje jeszcze zjawisko przemocy, ale rodzina może być tym zjawiskiem zagrożona.

2. Skala zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Wąchock

W 2020 r w Gminie Wąchock, według Urzędu Miasta i Gminy w Wąchocku zameldowanych było 6674 osoby z których 6,8% funkcjonowało w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Wsparciem objęto 207 rodzin , w których przebywało 454 osoby.

Wśród najczęściej występujących powodów udzielania świadczeń należy wskazać następujące :

1. Długotrwała lub ciężka choroba (26 rodzin : 46 osób)
2. Ubóstwo (116 rodzin : 227 osób)
3. Niepełnosprawność (75 rodzin: 145 osób)
4. Potrzeba ochrony macierzyństwa (37rodzin: 183 osoby)
5. Bezrobocie (11 rodzin: 242 osoby)
6. Bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (52 rodziny : 106 osób)

Tabela 1. Wybrane dane dotyczące pomocy społecznej w Gminie Wąchock w latach 2017-2020

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
Liczba osób którym przyznano świadczenie	308	301	256	289
Liczba rodzin	204	198	180	207
Liczba osób w tych rodzinach	479	446	393	454

Źródło : Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS Wąchock

Występowanie zjawiska przemocy wśród mieszkańców Gminy Wąchock potwierdzają informacje uzyskane z Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przemocy w rodzinie , Komendy Powiatowej Policji w Starachowicach i Prokuratury Rejonowej w Starachowicach w zakresie interwencji domowych mających znamiona przemocy, ilości sporządzonych Niebieskich Kart oraz ilości postępowań przygotowawczych do Sądu Rejonowego w Starachowicach oraz ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy.

Tabela Nr 2

Lata	Ilość interwencji i domowych mających znamiona przemocy	Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy w tym:			Ilość sporządzonych Niebieskich Kart	Ilość spraw związanych z przemocą przekazanych do prokuratury i sądu
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci		
2016	10	0	0	0	10	6
2017	10	0	0	0	10	8
2018	14	0	0	0	14	7
2019	19	0	0	0	19	13
2020	49	48	1	0	49	24

Źródło: opracowania własne na podstawie danych Komendy Powiatowej w Starachowicach

Tabela Nr 3.

Lata	Ilość postępowań przygotowawczych na podstawie art. 207 §1 KK	Ilość postępowań umorzonych
2016	6	2
2017	8	1
2018	7	0
2019	13	4
2020	24	3

Źródło: opracowania własne na podstawie danych Prokuratury Rejonowej w Starachowicach

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika że w 2017r. zgłoszonych było 26 wniosków o podjęcie leczenia odwykowego przez mieszkańców Gminy Wąchock z czego 9 osób skierowano na badania specjalistyczne stwierdzające stopień uzależnienia, natomiast 10 spraw skierowano do Sądu Rejonowego o zastosowanie przymusowego leczenia odwykowego. W 2018 r. do GKRPA wpłynęło 21 wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu z tego 16 osób skierowano do Sądu Rejonowego o zastosowanie przymusowego leczenia odwykowego, natomiast 5 osób skierowano na badania specjalistyczne stwierdzające stopień uzależnienia. W 2019 r. do GKRPA wpłynęło 5 wniosków o zobowiązanie poddanie się leczeniu odwykowemu. Z tej liczby 3 osoby zostało skierowane do Sądu Rejonowego o podjęcie leczenia odwykowego przymusowego, a 2 osoby skierowano na badania specjalistyczne stwierdzające sposób uzależnienia.

Z badania ankietowego stanu wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Wąchock przeprowadzonego na grupie 100 w wieku 18- 65 roku życia zamieszkałych na terenie Gminy Wąchock wynika że mieszkańcy mają wiedzę na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz o instytucjach niosących pomoc ofiarom przemocy. W badaniu wzięło udział 80 kobiet i 20 mężczyzn.

Policja i Ośrodki Pomocy Społecznej były najczęściej wykazywane przez respondentów jako instytucje udzielające pomocy ofiarom przemocy w rodzinie. 30% ankietowanych odpowiedziało twierdząco na pytanie dot. doświadczenia przemocy ze strony najbliższych. Ankietowani najczęściej byli świadkami psychicznej i fizycznej formy przemocy w rodzinie, najrzadziej deklarowali, że byli świadkami przemocy o charakterze seksualnym 13% ankietowanych nie zgłosiłoby przypadku przemocy w rodzinie do instytucji, a swoją bierność tłumaczyli obawą o własne bezpieczeństwo, brakiem wiary że zgłoszenie takie coś zmieni. Prawie wszyscy respondenci (95%) byli zdania że Policja powinna sprawdzać każdy zgłoszony przypadek przemocy w rodzinie, 81% ankietowanych odpowiedziało twierdząco na pytanie czy w przypadku bycia ofiarą przemocy domowej fakt ten zgłosiłoby instytucji pomocowej. Z obserwacji pracowników socjalnych, członków Zespołu Interdyscyplinarnego wynika iż w większości przypadków zjawisku przemocy w gminie sprzyja bezrobocie, zła kondycja finansowa w rodzinach, niskie wykształcenie oraz nadużywanie alkoholu przez członków rodzin. Pociuszającym jest fakt, że pokrzywdzone osoby coraz częściej zaczynają mówić o istniejącym problemie przemocy w domu rodzinnym zgłaszając akty przemocy policji. Dowodem tego jest wzrost liczby Niebieskich Kart niestety dostrzega się również sytuacje, gdzie kobiety dotknięte przemocą niechętnie wyrażają zgodę na rozpoczęcie procedury „Niebieskiej Karty”, a w przypadku gdy już zgłoszą problem i pracownicy rozpoczną procedury w tym kierunku, wycofują się z podjęcia dalszych działań skierowanych na sprawcę przemocy.

3. Zasoby instytucjonalne i organizacyjne systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Wąchock

Gminny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie obejmuje instytucje działające w obszarze usług społecznych, takich jak pomoc społeczna, oświata i wychowanie, ochrona zdrowia i bezpieczeństwo publiczne.

Są to w szczególności następujące:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąchocku;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wąchocku;
- Komenda Powiatowa Policji w Starachowicach;
- Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej w Wąchocku;
- Urząd Miasta i Gminy Wąchocku;
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Wąchocku
- Rady Osiedlowe, Sołtysi i Rady Sołeckie;
- Zespół Placówek Oświatowych w Wąchocku ;
- Szkoła Podstawowa w Wielkiej Wsi;
- Szkoła Podstawowa w Parszowie.

MGOPS w Wąchocku jest podstawową jednostką organizacyjną Gminy Wąchock w systemie pomocy społecznej. Realizuje on ustawowe zadania gminy w zakresie pracy z osobami i rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej, polegające w szczególności na przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń; pracy socjalnej; analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej; realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych; rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb. W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie pracownicy MGOPS m.in. są członkami Zespołu Interdyscyplinarnego oraz biorą udział w spotkaniach grup roboczych. MGOPS odgrywa ponadto istotną rolę w procesie diagnozowania zjawiska przemocy w rodzinach, pracy z rodzinami poprzez rolę asystenta rodziny oraz budowania świadomości społecznej w zakresie dysfunkcji rodzin.

Zgodnie z art. 9a ust 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, działania na terenie gminy są podejmowane przede wszystkim w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Wąchock działa na mocy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, uchwały nr XX/125/2020 Rady Miejskiej w Wąchocku z dnia 30 czerwca 2020 r. w sprawie określenia trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania, a także Zarządzenia Nr 73/2011 Burmistrza Miasta i Gminy Wąchock z dnia 12 września 2011 r. w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Na dzień 31 grudnia 2020 roku w skład zespołu wchodziło 10 członków, tj. trzech pracowników socjalnych MGOPS, dzielnicowy Komendy Powiatowej Policji w Starachowicach, dwie pielęgniarki środowiskowe, pedagog Zespołu Placówek Oświatowych w Wąchocku, pedagog Szkoła Podstawowa w Wielkiej Wsi i Parszowa, kurator zawodowy.

Pomoc i wsparcie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe oraz przemoc, udzielane są przez GKRPA w Wąchocku, która inicjuje działania w zakresie m.in. zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu; udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej oraz prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

Podejmuje również czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Istotnym elementem gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest policja.

Funkcjonariusze z Powiatowej Komendy Policji w Starachowicach w szczególności podejmują działania interwencyjne w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, diagnozują problem przemocy w rodzinie w odniesieniu do działań Policji, współpracują w realizacji planu pomocy opracowanego dla indywidualnego przypadku, monitorują sytuację rodzin dotkniętych przemocą, dokumentują działania podejmowane wobec rodzin w których dochodzi do przemocy oraz efekty tych działań, realizują działania prewencyjne w środowiskach zagrożonych przemocą.

W zakresie profilaktyki przemocy w rodzinie oraz wczesnej diagnozy tego zjawiska warto również zwrócić uwagę na rolę szkół funkcjonujących w Gminie Wąchock. Realizują one szereg działań edukacyjnych, a także biorą udział w programach i kampaniach społecznych.

Uczniowie mogą liczyć na pomoc pedagogów szkolnych i wychowawców, na bieżąco monitorowana jest ich sytuacja szkolna i rodzinna, a w pracy dydaktycznej i wychowawczej uwzględnia się indywidualną sytuację każdego ucznia. Przedstawiciele oświaty mogą również podejmować działania w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”.

W pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych uczestniczy także przedstawiciel służby zdrowia – pielęgniarka środowiskowa, której rola jest szczególnie ważna w profilaktyce i wczesnej diagnozie zjawiska przemocy w rodzinie.

W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie warto również wskazać instytucje powiatowe, których zakres zadań obejmuje kwestie przemocy w rodzinie i które są dostępne dla mieszkańców Gminy Wąchock, przede wszystkim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach, będące główną jednostką pomocy społecznej w Powiecie Starachowickim. Istotną rolę mogą również odgrywać organizacje pozarządowe, które realizują na terenie Gminy Wąchock i na rzecz jej mieszkańców działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym.

4. Cele, kierunki i oczekiwane rezultaty działań

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 skierowany jest do ofiar przemocy w rodzinie, sprawców przemocy w rodzinie, świadków sytuacji przemocy, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy rodzinie, a także do całej społeczności lokalnej.

Wszystkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy domowej, jak i ochronie rodzin nią zagrożonych. Aby efektywnie zapobiegać problemowi oraz zwalczać niepożądane zachowania, konieczne jest wzmacnianie kompleksowości i spójności systemu wsparcia opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, w tym zwłaszcza różnorodnych form profilaktyki oraz dostępu do specjalistów.

Pomimo, iż istnieją pewne czynniki indywidualne (w szczególności uzależnienie od alkoholu), które zwiększają ryzyko stosowania przez niektóre osoby przemocy wobec swoich najbliższych w sposób uporczywy, podlegający sankcji określonej w art. 207 kodeksu karnego dotyczącej przestępstwa znęcania się nad rodziną, to jednak sporadyczne oraz bardziej „subtelne” przejawy zachowań spełniających ustawową definicję przemocy w rodzinie mogą pojawić się w bardzo różnych środowiskach.

Z tego względu szczególnie nacisk powinien być położony na działania prewencyjne wyprzedzające wystąpienie różnych przejawów niedostosowania społecznego oraz będących ich skutkiem sytuacji kryzysowych. Działania profilaktyczne skupiające się na edukacji społecznej, poradnictwie i samopomocy powinny być adresowane do osób zagrożonych przemocą w rodzinie, a także do ogółu mieszkańców gminy.

Drugi ważny obszar, w ramach którego powinny być realizowane działania Programu, dotyczy interwencji służb społecznych. Szczególnego znaczenia nabiera tu wzmacnianie potencjału osób i instytucji „pierwszego kontaktu” do skutecznego reagowania na sygnały mogące świadczyć o wystąpieniu przemocy w danej rodzinie. Ponadto należy dążyć do zwiększania dostępności oraz jakości oferty w zakresie pomocy i wsparcia dla osób i całych rodzin dotkniętych problemem. Natomiast sankcje karne, towarzyskie czy moralne odnoszące się do sprawców przemocy są niezbędne, jednak nie powinny stanowić głównej formy reagowania państwa i społeczeństwa na problem.

Biorąc pod uwagę powyższe, jak również uwarunkowania prawno-programowe oraz diagnozę problemu wraz z określeniem zasobów gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w Gminie Wąchock, zdefiniowano cel główny oraz cele szczegółowe Programu.

Zostaną one osiągnięte w wyniku realizacji zadań, których katalog uporządkowano według trzech kluczowych obszarów, którymi są:

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Wąchock.
2. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.
3. Zwiększenie pomocy o ochronę ofiar przemocy w rodzinie.

Cele będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) zmianę mentalności i uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy przemocy w rodzinie,
- 3) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy,
- 4) podnoszenie kompetencji służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- 5) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie np. umieszczanie w ośrodkach wsparcia pomoc psychologiczną, pomoc prawną,
- 6) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez grupy robocze i kierowanie na zajęcia korekcyjno-edukacyjne.

Cele programu będą realizowane przez poniższe działania:

CELE SZCZEGÓLOWE

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Wąchock

DZIAŁANIA	PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI
<p>1. Systematyczna edukacja dzieci i młodzieży i dorosłych na temat skutków przemocy oraz możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>2. Publikowanie na stronach internetowych, tablicach informacyjnych w siedzibach instytucji realizujących działania w zakresie przemocy w rodzinie, informacji na temat lokalnego systemu pomocy i wsparcia dla osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej.</p> <p>3. Zakup i rozpowszechnianie broszur, ulotek edukacyjnych dot. zjawiska przemocy w rodzinie.</p> <p>4. Ujęcie problematyki przemocy w rodzinie w szkolnych programach profilaktycznych.</p> <p>5. Prowadzenie spotkań edukacyjnych dla rodziców, dzieci i młodzieży szkolnej w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji i grach komputerowych.</p> <p>6. Organizowanie wśród dzieci i młodzieży konkursów np. plastycznych o tematyce przemocy w rodzinie.</p> <p>7. Rozpowszechnianie telefonów zaufania "Niebieska linia", "Pomarańczowa linia".</p> <p>8. Wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne.</p> <p>9. Prowadzenie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych funkcji rodziny.</p> <p>10. Prowadzenie działań ankietowych na temat wiedzy społeczeństwa, na temat przeciwdziałania przemocy.</p> <p>11. Dobra współpraca członków Zespołu Interdyscyplinarnego- prowadzenie skoordynowanych, skutecznych działań w środowiskach zagrożonym przemocą w rodzinie, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, - opracowanie metodologii zbierania informacji o przemocy w rodzinie, - podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonym przemocą mających na celu zatrzymanie przemocy, - inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie w oparciu o procedurę "Niebieska karta". - opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach. - rozpowszechnianie informacji o instytucjach świadczących pomoc ofiarom przemocy. - inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących	<p>Urząd Miasta i Gminy</p> <p>MGOPS Placówki oświatowe</p> <p>MGOK MGBP</p> <p>Placówki oświatowe</p> <p>Zespół Interdyscyplinarny</p> <p>MGOPS</p> <p>Placówki oświatowe</p> <p>Policja (dzielnicowi)</p> <p>Kurator sądowy</p>	<p>Praca ciągła</p>

<p>przemoc w rodzinie.</p> <p>- monitorowanie przez grupy robocze sytuacji rodzin w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych przemocą.</p> <p>- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy w rodzinie oraz efektów tych działań.</p> <p>12. Systematyczne podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>13. Organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy</p>	<p>MGOPS SZOZ</p> <p>Placówki oświatowe</p> <p>Policja</p>	
--	--	--

2.Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc.

DZIAŁANIA	PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI
<p>1. Podejmowanie działań interwencyjnych przez dzielnicowych i innych działań prewencyjnych w sprawach gdzie ujawniono zagrożenia przemocą w rodzinie.</p> <p>2. Izolowanie sprawców od ofiar przemocy.</p> <p>3. Analiza wniosków składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o leczenie odwykowe.</p> <p>4. Analiza wywiadów środowiskowych pod kątem informacji o występowaniu przemocy w rodzinie.</p> <p>5. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Starachowicach o podjęcie leczenia odwykowego przez osoby nadużywające alkohol i stosujących przemoc.</p> <p>6. Analiza skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc prowadzonych przez instytucje zaangażowanie w niesienie pomocy ofiarom przemocy.</p> <p>7. Motywowanie i kierowanie sprawców przemocy do wzięcia udziału w kompleksowym programie korekcyjno-educacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie.</p>	<p>Zespół Interdyscyplinarny</p> <p>MGOPS</p> <p>Policja (dzielnicowi)</p> <p>GKRPA</p> <p>Placówki oświatowe</p> <p>MGOPS</p> <p>Policja</p>	<p>Praca ciągła</p>

3. Zwiększenie pomocy i ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

DZIAŁANIA	PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI
<p>1. Udzielanie informacji ofiarom przemocy w zakresie bezpiecznego schronienia, praw osób dotkniętych przemocą, pozyskania zaświadczenia lekarskiego, programów korekcyjno-edukacyjnych.</p> <p>2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami u których istnieje podejrzenie o istnieniu przemocy w rodzinie.</p> <p>3. Motywowanie osób o podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę "Niebieska karta".</p> <p>4. Podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę "Niebieska karta".</p> <p>5. Kierowanie ofiar przemocy do Punktu Konsultacyjnego.</p> <p>6. Udzielenie pomocy materialnej rodzinom e których występuje przemoc.</p> <p>7. Kierowanie wniosków do sądu o obowiązku przymusowego leczenia odwykowego w stosunku do osób, które nadużywają alkohol i są sprawcami przemocy w rodzinie.</p>	<p>MGOPS</p> <p>SZOZ</p> <p>Zespół Interdyscyplinarny</p> <p>MGOPS</p> <p>GKRPA</p>	<p>Praca ciągła</p>

5. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring oraz ewaluacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie to dwa ważne procesy, które powinny zachodzić równolegle z jego realizacją. Pierwszy z nich pozwala sprawdzać, czy zaplanowane działania są wdrażane w założony sposób, natomiast drugi skupia się na ocenie, czy osiągnięto cele i rezultaty. Regularna weryfikacja stanu realizacji poszczególnych zadań pozwoli uchwycić różnice pomiędzy przyjętym planem a jego faktycznym wykonaniem, przy czym analizowane powinny być informacje o charakterze zarówno ilościowym i jakościowym, w celu odpowiedzi na pytania: „Co, kiedy i jak zostało wykonane?”.

Monitoring Programu powinien być przeprowadzany corocznie przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąchocku na podstawie danych i informacji, będących w posiadaniu MGOPS, jak również pozyskanych od poszczególnych podmiotów zaangażowanych we wdrażanie Programu.

Powinny to być dane roczne z uwzględnieniem ich dostępności na moment przeprowadzania monitoringu.

Ewaluacja Programu powinna zostać przeprowadzona najpóźniej w ostatnim roku jego realizacji (II połowa 2025 roku), a jej wyniki posłużą zaplanowaniu efektywnych i skutecznych działań w następnej perspektywie czasowej. W procesie całościowej oceny Programu możliwe jest wykorzystanie pytań ewaluacyjnych, np.:

- w jakim stopniu zakładane cele zostały osiągnięte?
- czy program przyczynił się do rozwiązania lub zminimalizowania zdiagnozowanych problemów?
- jakie były sukcesy, a jakie przeszkody napotkało wdrażanie programu?
- czy podobne efekty można było osiągnąć przy wykorzystaniu innych instrumentów?
- czy podobne efekty można było osiągnąć przy wykorzystaniu niższych nakładów finansowych?
- czy zrealizowane w ramach programu inicjatywy pobudziły kolejne przedsięwzięcia?
- czy osiągnięte efekty nie zostały uzyskane kosztem pogorszenia sytuacji osób i instytucji nie objętych programem?

Wnioski oraz rekomendacje wypracowane w toku monitoringu i ewaluacji wspomogą zarządzanie informacjami oraz proces decyzyjny, ułatwiając znajdowanie rozwiązań w sytuacjach problemowych.

6. Źródła finansowania

Program będzie finansowany:

- ze środków własnych Gminy Wąchock,
- otrzymanych dotacji,
- z innych źródeł

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Wąchocku

mgr Adrian Malinowski

